

Številka: 042-2/2009/4

Datum: 11.1.2010

Urad vlade za komuniciranje
predlagam.vladi@gov.si

ZADEVA: ODGOVOR NA PREDLOG VLADI GLEDE REFERENDUMOV, PREJET PREKO »PREDLAGAM.VLADI.SI«

Spoštovani,

prejeli smo vaš predlog, v katerem »predlagate, da se postavijo ostri kriteriji za izvedbo referendumov (posvetovalnih in drugačnih) in s tem krepko zmanjša stroške delovanja demokracije«. Ukinejo naj se posvetovalni referendumi. Predlagate, da se spremembe referendumske zakonodaje vpeljejo v več »fazah«.

Prva faza, ki naj bi se zagotovila takoj, bi po vašem predlogu zajemala:

- kot kvorum za razpis referenduma se določi absolutna večina poslancev oziroma 100.000 volivcev;
- referendumska vprašanja se zbirajo, realizacija 1x letno v vnaprej predpisanem obdobju;
- namesto posvetovalnih referendumov se v prvi fazi za ugotavljanje volje ljudstva uporabi mnogo cenejše klasične raziskave mnenj ustreznih verificiranih ponudnikov.

V drugi fazi predlagate uvedbo elektronskih referendumov, v prehodnem obdobju pa kombinacijo elektronskega in »fizičnega« glasovanja na referendumu, pri čemer bi se prej izvedlo elektronsko glasovanje, nato bi se ažuriralo volilne imenike in se izvedlo še »fizično« glasovanje.

Ministrstvo za javno upravo je pristojno za tolmačenje in za pripravo sprememb Zakona o referendumu in o ljudski iniciativi (Ur. l. RS, št. 26/07 – UPB2, v nadaljnjem besedilu ZRLI). Vladajoča koalicija je svojo namero po spremembah referendumske zakonodaje pokazala že s podpisom Koalicijskega sporazuma o sodelovanju v Vladi RS za mandat 2008 – 2012, kjer je navedeno, da bodo koalicijski partnerji preverili možnost, da se poišče dovolj široko soglasje za spremembo referendumske ureditve (uvedba referenduma na podlagi ljudske iniciative, kvorum za veljavnost referenduma, vsi referendumi na isti dan v letu).

Ministrstvo podpira vaše predloge, ki stremijo predvsem k zmanjšanju stroškov referendumov, hkrati pa meni, da so referendumi pomembna oblika demokracije, saj na referendumih ljudstvo lahko neposredno odloča o javnih zadevah. To pravico je državljanom mogoče omejevati le v skladu s tretjim odstavkom 15. člena Ustave RS, to je samo takrat, kadar je to potrebno zaradi pravic drugih (seveda v skladu z načelom sorazmernosti) in v primerih, ki jih določa ustava. Zato je potrebno poiskati pravo ravnotežje med to ustavno pravico in stroški, ki jih je treba v okviru te ustavne pravice čim bolj racionalizirati. Strinjamo se torej z vašimi pobudami, da je treba stroške čim bolj zmanjšati, vendar ne za ceno zmanjšanja zagotovljenih pravic. Podpiramo vaše predloge

glede uvedbe kvoruma – tako za zahtevo po udeležbi določenega odstotka volivcev na referendumu, da bi bil referendum sploh veljaven oziroma v obliki določenega odstotka udeležencev glasovanja, ki bi morale glasovati ZA določeno rešitev, da bi bila ta na referendumu sprejeta. Menimo, da bi bilo nadalje pomembno pretehtati tudi možnost, da bi ustava določala, glede katerih zakonov referendum sploh ni mogoče razpisati (npr. o zakonih, od katerih je neposredno odvisno izvrševanje sprejetega državnega proračuna, o zakonih, ki se sprejemajo za izvrševanje ratificiranih mednarodnih pogodb...), kar je ZRLI (Ur. list RS, št. 15/94) enkrat že določil, vendar je bila ta ureditev s strani Ustavnega sodišča RS razveljavljena zaradi neskladnosti z ustavo, saj tega ne more določati zakon, ker gre za omejevanje z ustavo zagotovljene pravice (90. člen ustave v prvem odstavku med drugim namreč določa, da lahko državni zbor razpiše referendum o vprašanjih, ki se urejajo z zakonom – torej o vseh takih vprašanjih). Glede t.i. »referendumskega dne« menimo, da ga sedanja ureditev že omogoča, saj ZRLI določa, da od dneva razpisa referendum do dneva glasovanja ne sme preteči več kot leto dni, tako da je za dan glasovanja za vse morebitne referendume, razpisane v enem letu, mogoče določiti le en dan v letu, na katerega bi se glasovalo o vseh v tistem letu razpisanih referendumih, res pa je, da je mogoče glasovanje izvesti že prej. Bi pa bilo seveda to rešitev mogoče poostri na način, da bi se določil samo en točno določen dan (npr. vsako tretjo nedeljo v septembru), na katerega bi se izvedlo vse v zadnjem letu razpisane referendume. Pomembno bi po našem mnenju bilo predvsem to, da bi se na referendumu odločalo o res pomembnih, za širok krog državljanov aktualnih zadevah, kar bi pomenilo, da bi bilo referendumov manj in da bi se jih udeležilo več volivcev ter bi bili tako referendumi cenejši, sprejete odločitve pa bi imele večjo legitimnost. Glede elektronskega glasovanja na referendumu menimo, da bi ga bilo potrebno uvesti hkrati z »elektronskimi volitvami«, za kar pa v tem trenutku ni soglasja niti v stroki, niti v politiki.

Za spremembe, ki jih navajate (kvorum, morebitni dvig števila podpisov volivcev, ki lahko zahtevajo referendum) in tudi spremembe, ki jih v Koalicijskem sporazumu predvideva koalicija, bi bilo potrebno spremeniti ustavo. ZRLI namreč le predpisuje način uresničevanja pravice, ki jo daje ustava v 44. in 90. členu, ne more pa zakon te ustavne pravice omejevati. Ker menimo, da je potrebno rešitve izredno dobro pretehtati in ker so za takšne posege v veljavno ureditev potrebne spremembe ustave, hitre rešitve niso mogoče. Za spremembo ustave je potrebna kvalificirana, dvotretjinska večina. Naše ministrstvo meni, da je za spremembe ustave potreben širok konsenz, ki pa ga je težko doseči, še posebej nemogoče pa je to storiti na hitro.

Sporočamo vam, da podpiramo smer, v katero gredo spremembe, ki jih predlagate, jih pa želimo dobro pretehtati, da ne bi nesorazmerno omejevale ustavne pravice državljanov do neposrednega upravljanja javnih zadev, do zakonodajnega referendumu. Za njihovo uveljavitev je, kot navedeno, potrebna sprememba ustave, ker gre pri ureditvi referendumske zakonodaje za pomembno ustavnopravno problematiko pa je potrebno k sodelovanju pri spremembah referendumske zakonodaje pritegnili tudi ustavnopravne strokovnjake. Zato »prve faze«, ki jo predlagate, ni mogoče uvesti takoj.

S spoštovanjem,

Irma Pavlinič Krebs
MINISTRICA